

Oponentní posudek na disertační práci

„Elektronické platby a evropské právo“

Autorka: Mgr. Kateřina Varenne

I.

Tento oponentní posudek podávám na základě rozhodnutí děkana Právnické fakulty UK ze dne 3.4.2008, který mě jmenoval oponentem disertační práce Mgr. Kateřiny Varenne na téma „Elektronické platby a evropské právo“.

Zvolené téma je zpracováno komplexně. Autorka se ve své práci věnuje vymezení elektronických platebních služeb a jejich poskytovatelů, a to na úrovni evropského práva, lépe řečeno na úrovni práva komunitárního. V závěru práce autorka shrnuje své poznatky, k nimž ve své práci dospěla, a vyhodnocuje, zda došlo k naplnění, v úvodu práce, stanoveného cíle.

Za cíl své disertační práce si autorka stanovila odpovědět na otázku, zda „nový evropský rámec pro elektronické platby bude moci svého cíle dosáhnout, zda stanovené právní normy jsou tím správným signálem pro realitu elektronických plateb“ (s. 17).

Designovaný cíl i zvolené téma disertační práce jsou pro obor obchodního práva významné, neboť uvedené problematice nebyla dosud v odborné literatuře, zejména české, věnována náležitá pozornost. Z tohoto ohledu lze zvolené téma disertační práce hodnotit jedine kladně.

II.

Metody práce zvolené autorkou považuji za vhodné. Autorka postupuje od vymezení poskytovatelů elektronických platebních služeb (tedy bank, institucí elektronických peněz a platebních institucí) k jednotlivým aspektům elektronických plateb (práva na informace, poplatkům a elektronickým platebním transakcím).

Z hlediska systematického nemám zásadních připomínek. Pouze se domnívám, že není vhodné v úvodu práce popisovat na devíti stranách historii elektronických plateb v evropském právu. Historickému exkursu mohla být vyhrazena samostatná kapitola a v úvodu se tak mohla autorka omezit pouze na otázky, na které se předkládaná práce zaměřuje, popřípadě, jakých cílů hodlá autorka v disertační práci dosáhnout.

Předkládaná práce je velmi dobře logicky strukturována a z hlediska jazykového je psána srozumitelným a čtivým stylem. Formální stránku práce považuji za vysoce kvalitní, přičemž nepatrné gramatické, interpunkční, stylistické prohřešky, dané zřejmě drobnou nepozorností při závěrečné korektuře textu (s. 37, 45, 58, 77, 82, 102, 112, 116, 126, 135, 150) nejsou vůbec zásadního charakteru. Jedinou chybou, která se vyskytuje v celém textu, je nedbale umístování indexů poznámek pod čarou. V zásadě nahodile je index umístován před nebo za interpunkční znaménko (viz např. s. 8, 24, 74 nebo 121).

Autorka současně prokázala svou schopnost kvalitně pracovat s poznámkovým aparátem a rovněž zpracovat reprezentativní množství knižních, časopiseckých či jiných pramenů, jejichž soupis na s. 172 – 181 je skutečně reprezentativní.

Po formální stránce tak práce splňuje veškeré předpoklady kladené na disertační práci.

III.

Po stránce obsahové je předkládaná práce zdařilá. Nelze jí vytknout zásadní nedostatky, či pochybení, byť je text v některých chvílích až příliš repetitivní směrnice textu.

K obhajobě předložené disertační práce mám tyto diskusní připomínky nebo otázky:

1. Autorka se mohla ve své práci zmínit, na základě čeho je dána pravomoc Společenství v této oblasti vydávat normativní právní akty prvního pilíře (směrnice a nařízení). Např. na s. 92 autorka uvádí, že „ochrana, kterou přináší požadavky na informace o platebních službách, je především zaměřena na spotřebitele.“ Evropská společenství však nemají právo přijímat právní akty za účelem harmonizace nebo unifikace práva na ochranu spotřebitele v jednotlivých členských státech. Kde tedy leží právní základ přijatých sekundárních aktů v oblasti elektronických plateb?
2. Podle mého názoru není pravdou, že směrnice 2000/64/ES vytvořila instituce elektronických peněz (s. 21). Směrnice jako právní nástroj adresovaný členským státům žádné instituce sama od sebe vytvořit nemůže.
3. Autorka by mohla objasnit, co jí vedlo k závěru, že přání Evropské centrální banky podřídit instituce elektronických peněz požadavkům na rezervy pramenilo z mylné domněnky, že instituce elektronických peněz by mohly ohrožovat cenovou stabilitu (s. 21).
4. Autorka by měla rozvést své tvrzení, že evropské právo vytvořilo právní status bank (s. 23). V obecné rovině s tímto názorem nesouhlasím, neboť banky byly vnitrostátními právními řády regulovány dříve, než se objevily právní akty Společenství v této oblasti.
5. Na s. 28 autorka používá termín „počáteční kapitál“. V rámci obhajoby by mohla autorka objasnit, co je tím myšleno, a jak se počáteční kapitál odlišuje od základního kapitálu, který je zmíněn v téže větě.
6. Ke s. 32. Mám za to, že oficiální název evropského soudu není Soudní dvůr Evropské unie, nýbrž Soudní dvůr Evropských společenství.
7. Ke s. 45. Autorka by mohla objasnit, proč byl předpoklad Evropské centrální banky, že elektronické peníze je třeba podřídit stejným pravidlům jako bankovní peníze, mylný.
8. Na s. 70 nerozumím větě, že „argumenty Evropské komise, které svědčily proti zavedení jakýchkoliv kapitálových požadavků, nebyly evropským normotvůrcem vyslyšeny“. Jde o

to, že výhradním normotvůrcem je v prvním pilíři právě Komise. Žádný jiný orgán nemá pravomoc legislativní návrhy předkládat.

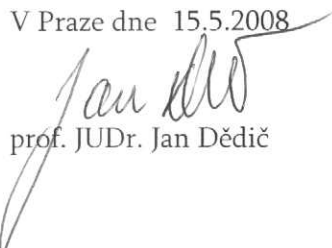
9. Autorka se v textu obšírně vyjadřuje o informačních povinnostech poskytovatelů platebních služeb vůči uživateli. V této souvislosti by autorka mohla vyjádřit svůj názor na vhodnou podobu sankcí pro případ jejich nedodržení (s. 91 a n.)
10. Na s. 136 by autorka mohl objasnit použitý termín „globální lhůta“, který nespadá do běžného právního slovníku.
11. Ke s. 137. Autorka by mohla blíže vymežit pojem „standard evropského odvětví plateb“, na který se odvolává.
12. Autorka by mohla během své obhajoby vysvětlit svůj závěr, že pravidla alokace nebezpečí škody vyplývající z neautorizovaných platebních transakcí jsou propracovaná a vyvážená, když uvádí, že ověření těchto ustanovení praxí doposud chybí (s. 143).
13. Ke s. 154. Nesouhlasím s tvrzením, že směrnice v čl. 77 zakládá poskytovatelům platebních služeb právo na postih vůči jinému poskytovateli platebních služeb nebo zprostředkovateli. Toto tvrzení by znamenalo, že směrnice má horizontální přímý účinek, což není pravdou.
14. V závěru na s. 169 autorka uvádí, že směrnice o platebních službách je založena pouze na minimální harmonizaci. Autorka by se mohla vyjádřit v tom směru, jak tomuto tvrzení koresponduje její závěr, že tato směrnice je založena na principu úplné harmonizace (s. 156 nebo 170).
15. V závěru obhajoby by autorka mohla formulovat některá doporučení pro českého zákonodárce, který bude směrnici o platebních službách transponovat, pokud jde o otázky, které jsou při transpozici otevřeny (jsou-li takové).
16. Rovněž by se autorka mohla v závěru vyjádřit k možné podobě přepracování evropského právního statutu institucí elektronických peněz, ke kterému na s. 171 vyzývá.

IV.

Předložená disertační práce je celkově zpracována na velmi dobré úrovni a lze ji považovat za práce, které svědčí o autorčině dobré schopnosti přinést ucelený obraz na konkrétní, v současné době aktuální téma.

S ohledem na výše uvedené mohu konstatovat, že posuzovaná disertační práce splňuje požadavky standardně kladené na disertační práce v oboru obchodního práva, a proto ji rád doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 15.5.2008

prof. JUDr. Jan Dědič